

Vergaderjaar 2019–2020

35 541

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2020 (Vijfde incidentele suppletoire begroting inzake het Steun-en herstel-pakket)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Artikelgewijze toelichting bij het wetsvoorstel

Wetsartikelen 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Normaliter wordt nieuw beleid in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Aangezien uitvoering van de spoedeisende maatregelen die in deze vijfde incidentele suppletoire begroting zijn opgenomen in het belang van het Rijk zijn, niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal, zal het kabinet de uitvoering van de maatregelen starten. Hiermee wordt gehandeld conform lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

B. Artikelgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

1. Leeswijzer

Ondergrenzen toelichtingen

Voor wat betreft het toelichten van significante verschillen in de uitgaven, ontvangsten en verplichtingen zijn de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

In sommige gevallen, waar politiek relevant, worden ook posten toegelicht beneden deze ondergrenzen.

2. Beleidsartikelen

2.1 Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaarts-groei

Tabel 1 Budgettaire gevolgen van beleid vijfde incidentele suppletore begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amende- menten	Stand na suppletore begroting (incl. ISB's) ¹	Mutaties 5 ^e ISB	Stand 5 ^e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
VERPLICHTINGEN	2.191.632	16.710.361	- 32.700	16.677.661	1.382.200	0	0	0
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	<i>1.250.000</i>	<i>12.303.000</i>		<i>12.303.000</i>				
<i>Waarvan overige verplichtingen</i>	<i>941.632</i>	<i>4.407.361</i>	<i>- 32.700</i>	<i>4.374.661</i>	<i>1.382.200</i>			
UITGAVEN	1.075.493	5.779.244	- 942.700	4.836.544	1.642.200	200.000	200.000	100.000
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>	<i>83%</i>	<i>39%</i>		<i>53%</i> ²				
Subsidies	205.011	3.321.901	- 38.500	3.283.401	1.363.000	0	0	0
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	39.131	39.581		39.581				
Eurostars	18.132	18.132		18.132				
Bevorderen Ondernemerschap	21.390	59.776		59.776				
Cofinanciering EFRO, inclusief INTERREG	22.361	15.025		15.025				
Bijdrage aan ROM's	6.161	7.661		7.661				
Verduurzaming industrie	61.400	48.000		48.000				
Startup-beleid	14.400	13.155		13.155				
Urgendmaatregelen industrie	21.000	48.264		48.264				
Invest NL	0	10.271		10.271				
Noodloket (TOGS)	0	1.636.000		1.636.000				
Noodloket (TOGS) Caribisch Nederland	0	9.000		9.000				
Qredits	0	31.000		31.000				
Tegemoetkoming vaste lasten		1.371.000	- 41.500	1.329.500	1.357.000			
Tegemoetkoming vaste lasten Caribisch Nederland		14.000	3.000	17.000	6.000			
Overige subsidies	1.036	1.036		1.036				
Leningen	0	100.000	0	100.000	10.000	0	0	0
Bedrijfssteun	0	100.000		100.000	10.000			
Garanties	57.211	1.499.211	- 900.000	599.211	250.000	200.000	200.000	100.000

	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amende- menten	Stand na suppletioire begroting (incl. ISB's) ¹	Mutaties 5° ISB	Stand 5° ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
BMKB	36.744	239.744		239.744				
Garantieregeling voor kredieten tot € 50.000 (Corona)	0	164.000		164.000				
Groefaciliteit	8.722	8.722		8.722				
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	11.745	86.745		86.745				
Garantie Ondernemingsfinanciering (Corona)	0	1.000.000	- 900.000	100.000	250.000	200.000	200.000	100.000
Garanties MKB Financiering	0	0		0				
Opdrachten	10.561	9.933	0	9.933	0	0	0	0
Onderzoek en opdrachten	4.134	3.843		3.843				
Caribisch Nederland	1.056	1.121		1.121				
Regeldruk	2.206	2.206		2.206				
Regiekosten regionale functie	665	665		665				
Small Business Innovation Research	2.500	2.098		2.098				
Bijdragen aan agentschappen	93.235	146.137	- 4.200	141.937	19.200	0	0	0
Bijdrage RVO.nl	82.448	145.621	- 4.200	141.421	19.200			
Bijdrage Agentschap Telecom	516	516		516				
Invest-NL	10.271	0		0				
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	316.624	318.966	0	318.966	0	0	0	0
Bijdrage aan TNO	170.860	172.662		172.662				
Kamer van Koophandel	121.757	122.320		122.320				
Bijdrage aan NWO-TTW	24.007	23.984		23.984				
Bijdragen aan medeoverheden	6.800	8.400	0	8.400	0	0	0	0
Sterke Regio's en Nota Ruimte	6.800	8.400		8.400				
Bijdragen aan (inter-)nationale organisaties	386.051	363.696	0	363.696	0	0	0	0
Internationaal Innoveren	40.851	41.027		41.027				
PPS-toeslag (voorheen TKI-toeslag)	165.059	137.481		137.481				
TO2 (Deltares, MARIN en NLR)	50.121	53.871		53.871				
Topsectoren overig	10.834	12.900		12.900				
Ruimtevaart (ESA)	96.430	96.615		96.615				
Bijdrage NBTC	9.536	9.036		9.036				
Bijdragen organisaties	5.720	5.266		5.266				
Economische ontwikkeling en technologie	7.500	7.500		7.500				
Stortingen begrotingsreserve	0	11.000	0	11.000	0	0	0	0
Storting reserve BMKB	0	1.000		1.000				
Storting reserve Garanties MKB Financiering	0	10.000		10.000				
ONTVANGSTEN	129.867	152.467	0	152.467	0	0	0	0
BMKB	33.000	33.000		33.000				
Groefaciliteit	8.000	8.000		8.000				
Onttrekking reserve Groefaciliteit	0	10.000		10.000				
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13.000	13.000		13.000				
Onttrekking reserve GO	0	324		324				
MKB Financiering	0	0		0				
Luchtvaartkredietregeling	6.116	6.116		6.116				
Rijksoctrooiwet	36.012	37.723		37.723				
Eurostars	5.094	5.094		5.094				
F-35	7.000	7.000		7.000				
Diverse ontvangsten	21.645	32.210		32.210				

¹ Kamerstuk 35 413, nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 438 nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 451, nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 450 XIII, nrs. 1 en 2 en Kamerstuk 35 472, nrs. 1, 2 en 3.

² Van het budget is 5% bestuurlijk gebonden. Dit betreft de kasbuffer voor de GO-Corona module en de kasbuffer voor de Klein Krediet Corona garantieregeling.

Toelichting

Verplichtingen

De mutatie van het verplichtingenbudget in 2020 wordt in belangrijke mate veroorzaakt door verlaging van het budget voor de Tegemoetkoming Vaste Lasten mkb (TVL) die loopt van 1 juni tot en met 30 september 2020 (TVL 1.0) met € 495 mln en de toevoeging van budget voor de TVL 2.0 van € 454 mln voor de periode 1 oktober tot en met 31 december 2020 en € 1.357 mln voor de periode 1 januari tot en met 30 juni 2021. Ten behoeve van de tegemoetkoming vaste lasten voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius wordt daarnaast in 2020 € 3,0 beschikbaar gesteld en in 2021 € 6,0 mln.

Ook is het verplichtingenbudget in 2020 met € 10 mln verhoogd voor leningen aan kleine garantiefondsen/regelingen in de reisbranche. Hiernaast wordt in 2020 het verplichtingenbudget voor de uitvoeringskosten van de TVL 1.0 met € 4,2 mln verlaagd. In 2021 wordt voor de uitvoeringskosten van RVO.nl voor de TVL € 19,2 mln geraamd. Onder de uitgaven worden deze mutaties nader toegelicht.

Uitgaven

Subsidies

Tegemoetkoming Vaste Lasten mkb (TVL)

De TVL biedt bedrijven in sectoren die hard geraakt zijn door de overheidsmaatregelen ter bestrijding van het coronavirus een tegemoetkoming voor de vaste lasten. In het kader van het Steun- en herstelpakket biedt het kabinet deze bedrijven ook na 1 oktober ondersteuning, om ze in staat te stellen de noodzakelijke aanpassingen in hun bedrijfsvoering te doen.

De TVL wordt daartoe met negen maanden verlengd (TVL 2.0), waarbij het maximale subsidiebedrag wordt verhoogd naar € 90.000 per drie maanden. Zo kan de TVL beter tegemoet komen aan de behoeften van het (midden)grote mkb, voor wie de huidige cap van € 50.000 voor vier maanden te laag is om een wezenlijke bijdrage aan de vaste kosten te leveren. Bovendien wordt de TVL vanaf 1 januari gerichter ingezet op de bedrijven die het sterkst worden beperkt in hun bedrijfsvoering.

Voor de periode tot en met 31 december wordt de TVL verlengd onder de huidige voorwaarden, dat wil zeggen dat bedrijven met een omzetverlies van meer dan 30% in aanmerking komen. Vanaf 1 januari worden de voorwaarden voor de TVL aangescherpt door deze omzetschermingsgrens te verhogen naar 40%. Voor de periode 1 april tot en met 30 juni wordt de grens op 45% gesteld. De overige voorwaarden voor de TVL blijven ongewijzigd: zo blijft het percentage van de vaste kosten dat de TVL vergoedt 50%.

De kosten van de eerste periode van de TVL 2.0 (1 oktober–31 december) worden globaal geraamd op € 654 mln. Aangezien de betalingen voor de eerste periode deels nog begin 2021 zullen plaatsvinden, wordt van deze kosten € 454 mln geraamd in 2020 en € 200 mln in 2021. Ingeschat wordt dat de kosten dalen naar € 594 mln voor de tweede periode (1 januari–31 maart) en € 563 mln voor de derde periode (1 april–30 juni).

Het budget voor de TVL 1.0 in het Noodpakket banen en economie 2.0 wordt met € 500 mln verlaagd, om aan te sluiten op de actuele kostenraming. Daarnaast wordt € 5 mln aan het budget toegevoegd in verband met de openstelling van de regeling voor de recreatieve vliegsector.

Tegemoetkoming vaste lasten mkb Caribisch Nederland

Ten behoeve van de tegemoetkoming vaste lasten voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius wordt daarnaast in 2020 € 3,0 beschikbaar gesteld en in 2021 € 6,0 mln.

Qredits

Aan Qredits werd eerder een subsidie van € 6 mln verstrekt voor het verlenen van uitstel van de aflossingsverplichting voor de duur van 6 maanden met rentekorting aan ondernemers die door Qredits gefinancierd zijn¹. De nu resterende ruimte van de van EZK ontvangen subsidie (€ 2 mln) zet Qredits in voor een nieuwe periode van uitstel van aflossingsverplichting met rentekorting voor die ondernemers waarvoor dit echt noodzakelijk is, eveneens voor de duur van 6 maanden. Uitstel van aflossing voor deze tweede periode wordt tot uiterlijk 31 december 2020 verleend en de duur van het uitstel loopt tot uiterlijk 31 mei 2021.

Leningen

Bedrijfssteun

In mei dit jaar heeft het kabinet besloten om de Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR) een lening te verstrekken van € 150 miljoen². Door deze lening kan SGR consumenten schadeloos blijven stellen bij een faillissement van aangesloten reisorganisaties. Tevens kan door deze steun het vouchersysteem in stand blijven, wat de druk op de liquiditeitspositie van de reisaanbieders verkleint. Naast SGR bestaan echter nog enkele andere kleine garantiefondsen/regelingen, die zich ten tijde van het uitwerken van de steun aan SGR nog niet bij het Rijk voor steun hadden gemeld. Een drietal fondsen heeft inmiddels aangegeven van eenzelfde soort faciliteit tegen dezelfde voorwaarden gebruik te willen maken, namelijk VZR Garant, het Garantiefonds voor Gespecialiseerde Touroperators (GGTO) en de Stichting Garantie- en Waarborgfonds Zeilreizen. Daarover vindt op dit moment nog nader overleg plaats. Vooralsnog wordt voor leningen aan de kleine garantiefondsen/regelingen € 10 mln in 2021 aan de EZK-begroting toegevoegd.

Garanties

Garantie Ondernemingsfinanciering (Corona)

De kasbuffer voor de Coronamodule van de Garantie Ondernemingsfinanciering van € 1 mld wordt meerjarig gespreid over de looptijd van de garanties (de periode 2020–2026). Op basis van de daadwerkelijke benutting van de Coronamodule van de Garantie Ondernemingsfinanciering zal de raming in 2021 worden geactualiseerd.

¹ Zie Kamerbrief Noodpakket banen en economie van 17 maart jl., Kamerstuk 35 420, nr. 2.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, Kamerstuk 35 420, nr. 72.

Bijdragen aan agentschappen

Bijdrage RVO.nl

Voor de uitvoeringskosten van de Tegemoetkoming vaste lasten mkb is in 2020 nog voldoende budget beschikbaar uit Noodpakket banen en economie 1.0 en 2.0. Dit budget wordt in 2020 met € 4,2 mln verlaagd. Voor de uitvoeringskosten in 2021 wordt voor de TVL 1.0 € 4,2 mln en voor de TVL 2.0 € 15,0 mln begroot.

Het kabinet monitort voortdurend hoe het pakket van generieke crisismaatregelen voor diverse economische actoren uitwerkt en of het pakket nog adequaat is. Als de uitgaven hoger uitvallen dan de huidige ramingen dan zal dit generaal worden gecompenseerd. Bij onderuitputting na definitieve beëindiging van de crisismaatregelen vloeien de middelen terug naar het algemene beeld.

2.2 Beleidsartikel 3 Toekomstfonds

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid vijfde incidentele suppletoire begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerpbe-groting 2020 incl. NvW en amende- menten	Stand na suppletoire begroting (incl. ISB's) ¹	Mutaties 5 ^e ISB	Stand 5 ^e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	142.952	572.756	75.000	647.756	75.000	0	0	0
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>								
<i>Waarvan overige verplichtingen</i>	142.952	572.756	75.000	647.756	75.000			
Uitgaven	184.452	636.730	75.000	711.730	75.000	0	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>	76%	52%		75%				
Subsidies	999	18.180	0	18.180	0	0	0	0
Smart Industry	199	1.168		1.168				
Haalbaarheidsstudies STW	800	812		812				
Thematische Technology Transfer		16.200		16.200				
Leningen	175.147	604.412	75.000	679.412	75.000	0	0	0
Startups / MKB financiering								
<i>Volledig revolverend</i>								
Fund to Fund	35.733	33.876		33.876				
ROM's	0	328.000	75.000	403.000	75.000			
Co-investment venture capital instrument / EIF	10.154	32.462		32.462				
<i>Deels revolverend</i>								
Innovatiekrediet	55.205	55.465		55.465				
Risicokapitaal Seed Capital	46.823	61.630		61.630				
Vroegefasefinanciering / informal investors	13.702	19.163		19.163				
Startups / MKB	5.186	12.872		12.872				
Investerings in fundamenteel en toegepast onderzoek								
<i>Met vermogensbehoud</i>								
Fundamenteel en toegepast onderzoek	5.500	11.944		11.944				
Onco research	2.500	6.818		6.818				
Smart Industry	344	382		382				
Thematische Technology Transfer		31.800		31.800				
Regmed		10.000		10.000				
Bijdrage aan agentschappen	8.306	14.138	0	14.138	0	0	0	0
Bijdrage RVO.nl	8.306	14.138		14.138				

	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amende- menten	Stand na suppletoire begroting (incl. ISB's) ¹	Mutaties 5° ISB	Stand 5° ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Ontvangsten	34.600	49.600	0	49.600	0	0	0	0
Fund to Fund	8.050	8.050		8.050				
Investeringen in fundamenteel en toegepast onderzoek	0	15.000		15.000				
Innovatiekrediet	17.000	17.000		17.000				
Seed Capital	9.400	9.400		9.400				
DVI II	150	150		150				

¹ Kamerstuk 35 413, nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 438 nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 451, nrs. 1 en 2, Kamerstuk 35 450 XIII, nrs. 1 en 2 en Kamerstuk 35 472, nrs. 1, 2 en 3.

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget in 2020 en 2021 wordt met € 75 mln verhoogd voor het versterken van het fondsvermogen van de ROM's.

Uitgaven

Leningen

Fondsvermogen ROM's

Er wordt in totaal € 150 mln (in twee tranches van € 75 mln) vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor versterking van het fondsvermogen van de ROMs. Met de Corona-Overbruggingslening heeft het kabinet via de ROM's straks circa 800 mkb-ondernemingen met overbruggingskredieten geholpen. Door het fondsvermogen van ROM's te versterken, kunnen de ROM's in nieuwe financieringsrondes ook het eigen vermogen van deze veelal innovatieve mkb-ondernemingen versterken. Daarmee wordt de solvabiliteitspositie van deze bedrijven verstevigd.